

UZBRDO

ANA BRNARDIĆ

SADRŽAJ

(POVIJEST GLAZBE)	1
Prijatelj	2
Prašuma	3
Očeve prve cipele	4
Majka	5
Povijest glazbe	6
Šuma	7
Razmirica	8
Ljute papričice	9
Smrt bake	10
Bršljan	11
 (PRIJESTUPI)	 12
Jug	13
Paluba	14
Zazubice	15
Starost	16
Mrak	17
Između prosinca i veljače	18

Pjesma o umoru	19
Močvare	20
Pod crnom krljušti Zagreba	21
Iznad Baltika	22
Riga	23
Crkva svetog Petra	24
Događaj	25
Poljubac	26
Muzej rata	27
Cjelivanje	28
Neobjašnjivo	29
Kronika	30
Prosedê	31
 (IMELA)	 32
Selo-kugla	33
Stijena	34
Vručina	35
Zvučna kutija	36
Zubi nesanice	37
Slušanje glazbe	38

Memoria pasiva	39
Zaborav	40
Djevojke	41
Crno	42
U tom času progutao nas je Moloh	43
Poslije kiše grad rasklapa klobuk	44
Trkači	45
Halapljivo	46
Imela	47
Prsti	48
O autorici	49
Impresum	50

(POVIJEST GLAZBE)

PRIJATELJ

Prvi je dan na sebi imao željezni oklop za letenje.
Ispod oklopa bila je hrpa mekog perja,
a svaka riječ u njegovim ustima imala je par bodlji,
kljun ili dirigentsku palicu.
Otvorila sam mu usta i sve riječi pažljivo izvadila na kaveni stolić.
Našiljila sam malo posustale kljunove i vratila mu ih.
Sve to proteklo je u šutnji, prvih nekoliko godina.
Niz stolić na kojemu su bile izložene njegove riječi
slijevala se višnjevača. Silazili smo pod stol da bismo je oblizali
netremice se gledajući, jer sve će se uskoro završiti.
Bile su zime, sve bijele odreda, dolazile su u cipelama na kat.
Bili su svatovi, krošnje, drveni kreveti i njihove brige i kolodvori.
Njegov oklop skrivao je golemu mašinu koja je ispuštala
duboke zvukove pod zemlju. Njegove silne ptice, korablje,
klisce muha, drvenaste etide, patetične sonate
marširale su ispred nas noćnim cestama.
Kad se sve završilo proglasio me bližnjom.
Pospremio je sve oči u pretince i ostavio jedan povjerljivi par.
Nosim ga sa sobom u gradove, tornjeve, u bolest i ranu zoru,
povjerljivi par glavica planinskog cvijeća.

PRAŠUMA

Htjela sam napisati nešto o šumi, zapravo o prašumi,
koja je izrasla iz bezazlena brezika, iz šiba i kore gudala,
pa su mi prije sljedećeg udaha proklijale kosti i razračvala se uha.
Htjela sam zapisati trijeznu rečenicu o ocu, majci i sestri
i našoj vikend-šumi, našoj truloj, humusnoj nedjelji,
i smrti koja se maskirala u šansone u radioaparatu,
u kajganu s vrganjima, u peglu kojom je mama prelazila
preko košulja, pitanja, zebnje, kljunova rečenica.
Ali uzela sam previše sjemenki i bacila ih mislima
koje su se rastrčale po dvorištu. Bacila sam ih vodi, nebu,
cipelama. Misli u početku bistre i odlučne,
postale su od ptičjeg perja, od udvaračkih gatalinki, čaški i tučaka.
Na kopcima su se uhvatile penjačice, a iz zjenice
eksplodirala je paprat.
Htjela sam mirnim pokretom prstiju zapisati dvije-tri riječi,
ali nove i nove uskrisuju iz lišća i malenih ptičjih i žabljih tijela
i mislima kroje beskrajno prašumsko odijelo.

OČEVE PRVE CIPELE

U dnu ormara, zapravo pod zemljom, pored korijenaka
bukve od koje će ormar tek biti napravljen
nalaze se očeve cipele.

Crne, iznošene, od tanke kože, dvije suhe šljive
u kojima se gibaju očeve grančice, pucketavi članci.

Bile su to prve njegove cipele koje pamtim.

Ne, naravno, njegove prve cipele.

Iz njih se nije izuvao, bile su već srasle uz kožu,
žive, voćaste, mineralne. Za ljeto i zimu.

Ni na kraj pameti da ih zamijeni novima.

U ormaru su još živjeli obitelj žohara, jedna desetina mrava
i biljne uši. Cipele su bile noine arke malim kućnim nametnicima
prenoseći ih iz jednog dana u drugi.

Jednog dana majka dohvati cipele za njihove veoma delikatne uši
i izbaci ih napolje.

Otac se nije protivio nego je nabavio nove, obične muške cipele.

Crne, prve cipele, s navučenim ušima, bez osjećaja poraza
otišle su u šumu. Baš kao što je otac
godinama najavljivao: dosta mi je svega, otići ću u šumu.

Postale su zemlja, drvce, možda čak i grm s gorkim plodovima.

Cipele u kojima su rasle očeve kćeri
i mnoge druge pustopašne rečenice.

MAJKA

Kad majka ispruži dlan, ona daje.

Ono što je na dlanu smjesta izraste u drvo od sto ljeta,
u toranj za mučenje i Arthurov mač.

Ono što je na dlanu utisne se kao slutnja, kao okamina vida,
u tvoju usnu koja progovara: nastajem.

Kad majka ispruži ruku, sve, uključujući tvoju kosu, zube,
ljubavnike i naočale, sve je bačeno na hrpu, u piramidi čežnje.
Jedno oko prošeta lijevo, jer suviše boli to jaje čudesa na dlanu,
ta etrurska riječ koja drhti da će svijet raspolutiti.

Oko majke se ocrtava konstelacija brodova.

U noći ima jedan svjetionik i on se pomiče na kornjači i kitu.

I on se pomiče na majčinom dlanu, on ide dalje i dalje, drugoj tebi.

Jer sutra je velika pomrčina, misa djetinjstva koje je otpalo s ribljom glavom
i sad se pita: gdje je ta noć i kada?

I kad se zatvorio majčin dlan?

POVIJEST GLAZBE

Na kraju knjige, u uhu stranice
nastanila se moja učiteljica muzike.
Preskočila je ulice, unajmljene kuće, ljubavne promašaje,
hladne juhe i dane koje sam vukla po kolodvorima
od grada do provincije. Preskočila je mijene i doba,
uspela se na lisnata i gola stabla da me dohvati,
da ponovno zapodjene staru ljubav.
Prstima izduljenim od čudnih poza za akorde, decime
i prilično rastrojene terce
ulovila me ponovno za sazrelu šiju, kao nekoć
kad me, da ne izgubim fokus, gurnula u blato,
u početak, klicu drvenog glazbala. Živjele smo u tornju sinagoge.
Čestite, opsjednute, polusvete, zainteresirane za tajne ludila.
Njezino je oko poluptičje titralo. Mahnito je gulila
note s papira i grebla po površini suhe fakture davnih majstora.
U čari neuspjeha rodile su se druge čežnje, dupini, kitovi,
otvorila se glad neprospavane povijesti.
Prvo me zaboravila a zatim je opet nastala, sveta, još svetija ptica,
luda pramajka, nježna avet iz uha papira.

ŠUMA

Iz usta su joj jutros izrasli izdanci, pepelne kruglje stabala, siva gorka šuma. Drveće je raslo mahnito iz crne mase neobjavljenih rečenica. Grmovi s jabukama, duplje koje su šumile, voda koja se dizala preko krovova obrva i nabranih misli. Stabla su se savila do pupka i štipala je kao ubodi ptice. U njezinim ustima grmjela je masa. Preko stola u kafiću s urednim stolnjakom i krotkim šalicama taj je prolaz u šumu izgledao stvarnije od razgovora, kao predmet u šaci što šuti dok u sve životne linije usipava crnu glazbu. Ona je bila pribrana i svaku riječ je postavila na crtovlje koje je razapeto između čula. Ali hodeći po tim žicama izgubila sam ravnotežu i otvorila su se usta šume. Naravno da je primijetila moje ukočeno oko u kojem se mogao vidjeti glečér na kojem je ptica raširila krila. U tom trenutku njezina tropska narav susrela se s mojim posnim prstima i pala u travu kao naušnica ili zub. Vrata su se zalupila, grančica je ciknula, zatvorila sam oči i počele smo iznova.

RAZMIRICA

I gledala sam je dok se pretvarala u guštera
umorna i sluđena svečana smreka
žena kojoj su kazaljke izduble malenu operu
u čelu, sastav je svirao i arija je tonula preda mnom
gledala sam je i otresala iglice s ruku
strankinja koja više usred tame dubokog grada-sobe
svijet se odavna završio zviždukom s ruba lista
a vokali se prelijevali, pomiješani s medom, s našeg oklijevanja
stajala sam na pragu i promatrala je
kako sam izgledala oslonjena štapovima o bjeloočnice
udova koji su se povukli natrag u pećinu
upuzala sam u njezine oči i tamo živjela petnaest minuta
dok se namještaj polako premještao po sobi,
bez riječi, ja zmija, ona gušter, dva proplanka, dvije dotrajale države

LJUTE PAPRIČICE

Crvene i zelene, izložene na stolu,
rogovi iz kojih dopire jutarnja zimska glazba,
duboki i pobožni akordi djetinjstva.
Posegnula sam za opojnim rogovima i iz njih istiskivala tonove.
Glazba se mogla gledati, mirisati, ušima lizati, očima dodirivati.
Kad je utihnuo povrtni preludij,
iz dječjih usta pojavile su se vriskave sirene,
iz očiju je glazba gromko dopirala, tukla kao kišna fuga,
poplavljala pod u kuhinji. Postala sam izvor ljutine,
vršak žalca.
Paprika je jurila mojim tijelom kao ljuta formula jedan.
Baka me izvukla iz vatre i bacila na zimski zrak.
Vrt je bio plav, po kanalizacijskoj jami plovili su sućutni kukci,
od magle načinjeni su oblozi
za uši, oči, baka je mirno stajala,
vrt nas je omatao i omatao sve do dana današnjega.

SMRT BAKE

Što se naposljetku desilo s kućom u kojoj su živjele tvoje ruke i noge,
tvoje potrgane naočale i štrikani kaput?

Kamo je istekao mrak pod tvojim krevetom, mrak igala i masne juhe,
kapljice noći u tvojoj nesanici i drvenoj krunici?

Kamo je otrčao naš orah, koljeno ljetne večeri,
da ga više nema u dvorištu?

Iščupao je i tebe iz kuće, i cijelu te, bez pratnje orkestra, odveo.

Gdje su ti naočale, zubi, jastučnice s kuglicama kamfora?

U kojoj se stabljici skrasio tvoj glas?

Otišla si s orahom pod ruku, s pjesmama o ratu, Snjeguljici
i crnom kukuruzu.

U fertunu si ponijela unuke, sinove i kćer. Bose ptice svirale su
tvoju partituru zarivenu u vrtne gredice. Ali kasnije, puno kasnije.

BRŠLJAN

Nije lako sići u duboku misao, čak ni kad su
stube niz kralježnicu dobro osvijetljene, ni kad
ruke zariješ do ramena u kutiju, u knjigu,
kad se bršljanom spustiš u lonac, u crno meso dana.
Nije lako shvatiti smisao lišća koje stalno raste iz glava
oko tebe, stado krošnji, plaho jato zobenih rečenica
ljudi koji mole za malo pažnje ili da im u čelo
puhneš malo istočnjaka. Ali tvoje ruke tako nježno sahnju
duboko povrijeđene u suhoj ploči zemlje koja pripada
tvojim bakama i djedovima, tvojim psima i mačkama
koji istovremeno žive, kuhaju blitvu, lutaju po ulicama
stanova, sokacima kuća, uvijek ostavljajući cipele
posložene ispred vrata noći, ispred vrata tvog tijela
u postelji.

(PRIJESTUPI)

JUG

Bajkovit je silazak u propast.
Ukrcaš li se u autobus za južni grad
slijedit će te snijeg i inje i razni oblici magle
u koju sunce zariva svoje štapove.
Sa sobom носиš u kutiji sav posjed,
ljubav, rajnsko zlato, blagost.
Sve ćeš to u ponoć i minutu
predati u ruke vragu, mjesečarko.
Izut ćeš se, a tvoje će te tijelo boljeti u postelji.

Prostodušna, molit ćeš diva da te zaustavi.
Čekat ćeš spas koji će doći prpošno,
kočijom s nekog obližnjeg slučaja,
s vrha brda, vukući trak magle, donoseći neku
škripavu glazbu iz radija.

Sve će se tresti, drva će stresati pelud usred zime.
On će odjednom rastvoriti prste pred tvojim licem
uzet će ti obraze i posoliti ih suhom kaduljom.

Više ne dišeš. Duhovi pužu. Masline siku u buretu
od soli. To je kraj vremena zasada.
Prešla si na drugu stranu i pustili su te kroz sva vrata.

More je dotle na miru hučalo pod brdom
i pripremalo brodove na noć.

PALUBA

Naginjem se preko ograde trajekta.
Vjetar uzima dva pramena koja divlje palucaju preko lica.
Kapuljača s lažnim krznom tanja je od latice.
U tom običnom tijelu rastrčale su se ptice i pčele,
medvjedice s mladima, liske i još neka štura bića.
Na palubi nema nikoga, ali je buka.
Hodaju oslobođeni titani, škripe prevelikim kožusima.

Na vjetru im brade izgledaju krhko, kao lavina.
Pod palubom, ispod stuba, dvojica piju kavu.
Još sam dopola ondje, prazna šalica s par kapi hladnog espresa.
Moj dah, dar govora i pokreta, milost, još je dopola tamo.
Jedan od njih skinuo je kaput. Na čelu mu je vruća mrlja.
Otišla sam da bih vidjela što će reći odraz u moru,
je li dovoljno samo malo udaljiti se
ili će te pjena ipak razbiti o vlastite kosti.

ZAZUBICE

Pribiremo masline. Početak je prosinca,
kuća je pored ceste, hladna, nedovršena.
U sredini prostorije tinjaju drva za ogrjev.
Bura donosi pahulje soli s mora.
Na zidu je bogorodica: mulatkinja golih grudi.
Mnogi smo, šutljivi u vlastitim šakama.
Razmičemo ruke, dodirujemo listove duhana,
prsti su presoljeni i bacamo ih u vatru.
Glad se penje iz luke, s broda. Silaze ljudi od vode i zemlje
i nestaju pod kamenjem.

Iz poda rastu velike uši koje nam služe
za komunikaciju. Ne razumijemo ni jednu riječ
ali slijedimo tapkanje jezika.

U mraku, dok je
zvonce jutra još dovoljno daleko, molim se
Vollandu i Mačku da mi donesu malo kruha.
U trbuhu su posađeni zmijski jezici
koji su, s dolaskom na otok, pobijelili.
Kruh je razbor, a sve ostalo razdano je
na pukoj ruti od kopna do otoka.

STAROST

U noći, pokreti se hlade.

Jer boje moraju otpočiniti, ostaje tek umorna plava.

Maria govori ubrzano, njezinom noći kotrljaju se kamenčići.

Polovicom lica sam u vatri, a druga strana se nazebla.

Otkad je nutrina izgorjela na suharku jedne jedine izgovorene riječi,
preostala mi je zadnja obrana: biti voštana ptica.

Pokretom ruke rušim svečani postav večeri:

razgovor oko vatre na poluotočkom jeziku.

Iznad prostorije je postelja u kojoj je neposluh već izgradio dvorce
u ledu. Kako bih se ugrijala, puštam da mi se bol s planktonima
izlijeva u noge. Sve je teže brodovima upravljati
po ovome otoku.

MRAK

Na otoku mrak ima geološke slojeve
a ljudska bića ostavljaju školjkaste otiske u postelji.
Iz gorkog imenika preostale, sažgane note, majušne ocvale terce
priobalnih pjevanja vuku nas u karbonski san.
Samo se nâs dvije iskradamo u tri
da slušamo kako liliputanci hrču u uskim uličicama
a nekoliko ispijenih jezika vodi desetljetnu ljubav
na katu, iznad pošte.
U dvorištu koje mi odabiremo
listovi su narasli izvan kontrole.
Ovijamo se njima kako bi upili ostatke vode iz kože
osušili nam misli i razmrvali ih u san.
Na zapovijed svih hrptova knjiga uglas
povlačimo se, hodamo unatrag, sve dok nas ne zatvori gorka kora.

IZMEĐU PROSINCA I VELJAČE

Između prosinca i veljače napet je srebrni muk.

Taj muk ne truli, nema mjesečnicu i velika mu je krošnja.

U tom muku rode se plodovi drveta, šumski plodovi poput košuta, vjeveričjeg repa, crnih očiju paprati i miševa, oholog plamena koji zadržava glas u pobožnoj kori.

Između prosinca i veljače razapeto je uže na kojem vise umorni prsti, otpali nosevi i obrve, riječ mraz i riječ pošast, uvodna fraza pianotrija, i sige iščupane iz srca i peta.

Između prosinca i veljače polja, proplanci, glavice, bijelo se sunce sklopčalo, ispod ugasle vatre još neki repići zuje i dahću.

Čas je da nas posjete vukovi, divovi, stijene od skamenjene gladi, trnje gloga, vrijeme se udaljilo iz tijela i prosi na drugom nekom planetu, imamo jedan ponor i jedan skok, čas je.

PJESMA O UMORU

Na obzorju se kondenziralo nekoliko svećanih perika Luja XIV.
Neopazice ulaze u grla, cipele, kuće koje prestaju postojati
u ponedjeljak da bi se opet poslušno nanizale,
kao prsti na C-duru, u utorak.

U šetnji listići antiknih misli padaju po ulici,
po ramenu sugovornika koji piju ranu kavu.
Rasipaju se rukavi i reveri, i jezik nemilice cvate,
dok jutro naopako visi na tavanima. Prerano za zagrljaj
koji se tek počeo rađati u inju, u prošlosti drveća.
(Navila sam sat i sad je u njemu kolibrić.)

U džepu nosim teško jezero, jabuke za doručak, grad će uskoro
procvasti novim zahtjevnim himnama i do tog časa, do tog časa.
Hodati dalje uzbrdo.

MOČVARE

kad se duša isprazni, noktima grebem slani sloj njene posude
zidovi kuće više ne drže nebo
osipaju se stranice na koje smo bilježili vrijeme spavanja i rada
duša kad je prazna miriši na bjeloočnicu
primaknem se nosnicama da se susretnem s mrzlinom
prazna šuma, korito za životinje u kojem odlažem papire
vatra je utekla crnim repićem
ostalo je sivo, gusto, močvarno tijelo
s kojim dijelim noć, dan i treptaj oka

POD CRNOM KRLJUŠTI ZAGREBA

Pod crnom krljušti Zagreba gibaju se vode,
njihova tijela i neprospavane oči.
Pužu masni obrti i njihovi zupci i nožići buše
kiselo tijesto, ideje kroz koje hodaju niski oblaci,
kao na ratnom polju.

Oni koji napuste grad žale za njegovom crninom.
Oni koji ga napuste vide u daljini lampice u brdu i žarulje
nad pitomim kipovima.
Oni koji ga napuste grizu tamu pod noktima i oblizuju šećer s nje.
Oni su željni, žele tu tustu djevojku, njezin tamni tvid u grlu,
duboko u grlu.

Taj grad je dlakava mračna riba, korijen iz kojeg niče
mutava prašuma, i još puno kutija,
kutija želje, kutija gladi.

IZNAD BALTIKA

U avionu, blizu tvrdoći oblaka i svrsi planktona.
Glave putnika umorne krošnje, tijela pokošene trave.
Ruke klize niz naslon kao tamni zvjezdani sirup.
U prolazu između sjedala gusto disanje
poput zmije koja svlači košulju, poput zelenog ploda
iz kojeg će se nešto izleći.
Avion lebdi na dlanu hladne pratvari.
Usljed grobne, glinene tišine u mom se tijelu
pomiču cjepanice bukve i pali se vatra.
Knjiga je otvorena na slijepoj stranici. Kostí pucketaju, požar se širi
i zahvaća grlo i smrznute bobé glasa.
Zmija iz avionskog prolaza umiljava se, dah joj je hladan i grub.

Oko putnika migolji ružoprsta smrt, gola kao koštica,
zaljubljena u obraze, u orkestar životinja u našim prstima,
nosnicama, vratu.

Odvaja putnike dubokim provalijama, santama snova.
Dva i pol sata mi smo kapi tamne tvari na nebu, na papiru u žurnoj
pošti za Baltik.

RIGA

Iz Rige izrezana šetnja: hotel-most-biblioteka.

Osim jednog krila smrznutih pluća Daugave, ništa više ne postoji.

Na mostu hladnoća srebrnim zubima gricka čelo, nos i bradu,
prste odgriza i pljuje na pod, pa se čovjek mora sagnuti
da bi ih pokupio s tla i zalijepio natrag.

Na mostu vjetar otpuhuje povijest, tlocrt, Baltičko more, biblioteku,
srkne iznutricu rijeke i ispljune oštru prozirnost.

Skrušeno mu predamo misao, poljubac, strah, jutarnji pozdrav,
i ostajemo kosturi pod ledenim nebom što iznad rijeke Daugave
plešu i pocupkuju od smrtne radosti.

CRKVA SVETOG PETRA

Od poda do stropa lijepa zakrivljena tijela.
Moraš ih dotaknuti da bi mogao ponovno duboko disati.
Na dodir, iz kapka im silaze zelene suze,
jesu li to slane ili slatke kapi?
Mirne ili vrele vode?
Hladne ruke pod hladnom kupolom.
Glazba škripuće iz mramora, iz antičkih usta i kapaka.
Je li to čuo slijepi pjesnik koji tapka po baršunu daha?
On koji me jutros pozdravio ispred crkve svetog Petra
i vidio u meni vedrog češljugara, zataknut cvijet u makiji.
Kamo nas je ovaj pasus odveo? Daleko iz grmlja, trnja basova,
ledenog doba muzike iz koje je nastala ova kuća
i njezina sveta ispovijest kita.

DOGAĐAJ

Što to u tebi isparava?

Neko malo slano oko, otpala krljušt, ptičja nota, zrno papra?

Što u tebi poteže sječivo i povlači se u vežu?

Tiha noć, bunker u mahovini, hrapavi post?

Što te skuplja i širi dok kiši?

Što u kosti pohranjuješ? Sipka izumrla jezera.

Kodove biljnih oratorija, mrlje slatkog vina i tragove u zemlji,
tragove ovaca i ptica.

Divlje oči pužu po kostima dok spavaš i hodaš.

Životni dah buja u jajetu na vrućem ljetnom stablu, plod, sjeme,
kora, kost.

Kamo ćemo jutros? Lišće crne johe

rastrlo je kosti, sitne, prozirne koščice u kojima je dovoljno
prošlih jutara za gustu crnu kavu.

Što još, što još?

POLJUBAC

Poljubac kao kuća i kao željeznička stanica i kao drveni oblak
na mačkovim šapama
poljubac tužnom mužu kao jaje na oko-poljubac, kao rozi kaput
ili žlica, roskasti, bijeli na rubovima jer je bilo kasno stoljeće
i sve se izranilo
poljubac ispod hrasta, grane teške od ptičje filozofije
i kakaa sa šlagom teški i mrtvi poljupci, u hlačama, škakljivi,
mokri i voćni koji šiknu iz zubi poslijepodne
iz pupka izrone dvije-tri mise, ljute kao sizif
i još jedan poljubac, večernjica odjevena u gluho čekanje na vlak
na muža, na kolotečinu, sova leži na kolosijeku, umorna
muzikologija
zapravo, nekoliko dodatnih, pomoćnih poljubaca na razvlačenje
do sutra, do susreta s moćnim frizurama, prsima i petama,
do smračena pogleda
poljubac kojim se opere bijelo rublje i napusti pjesma na prstima.

MUZEJ RATA

Dugo je taj pepeo upijao rasutu srž kostiju, suza i visokih čela
i dugo smo čekali da izađemo iz kutija, iz albuma,
iz bakinih toplih jazbina
da vidimo to inozemstvo predmeta, željeza, kopča, izblijedjelih slova,
štirkanih novinskih povika, u nebo odletjelih knjiga,
izrezanih zagrljaja, štofa u koji je ušiven zub snijega,
ženskih nakovrčanih pozdrava koji griju šumu,
hladne juhe koja pluta u dlanu, zastava, igala koje se tope
pod jezikom, karte i zastarjelog pisma čiji jezik
uskoro nećemo znati pročitati.

CJELIVANJE

Rano obrana mladost, jasika neizvjesnosti.

Grane koje vidim s prozora teže su od betonske poslovice,
od jaukanja veljače.

Jer su grane ono što te prigiba zemlji dok misliš,
dok se ljubiš s njim, s kasnim kestenom.

Jer su rupe u oblaku pune paučine i kuhinjske soli.

Jer je u subotu stiglo pismo s jednom rečenicom,
a još se u naporu cijepalo jutro, polijetale ptice.

Pa je iznova, samo još posnije, uslijedio poljubac,
odozgo, iz nebodera broj pet.

Očajnik se savinuo do tla i podigao me jednim prstom
da mi vidi napet otok u oku.

NEOBJAŠNJIVO

Svi ti biljni tekstovi, brade od suhe trave
što ih čuvaju u džepu,
razmekšalo povrće koje dodirneš laktom
a zatim ga imaš u ustima,
sva ta sijela breza, bukvi, hrastova, zašiljenih zmija,
ljeta koja kose i lipšu i njihovi liječnici, nemarni frizeri,
postolari (u njihovim nedjeljama zveckaju kolekcije
rijetkog zrnja).
Sve to što nestaje u zemlji jednog dana i potone
u drugi dan i zatim iziđe iz pupoljka
tvrdo kao post i onda iznova
muškarci s biljnim bradama i beračice povrća
i kiša koja poplavi glad, značajnu družicu:
neka se objasne na vrbi,
neka izume siječanj.

KRONIKA

Jutros su mi iz glave izletjele prastare ptice kroničarke.
Neke od njih imale su već duge brkove
a neke metalne tube umjesto koščica.
Dvema se nakupilo kalcija na perju,
ispod krila stisle se prašnjave stranice iz svjetskih ratova.
Jutros su prhnule i otišle zbogom.
Duša, koja je već postala tanka i bolna,
počela je opet mirisati na borove iglice.
Ispod lubanje skupljale su se slane vode
i potjerale stara jata. Sad je vrijeme da se upali lampa,
da glava uzade na jedno od dobrih stabala, da misli okruglo.

PROSEDÊ

Prsti mijese oluju riječi u jestivi kumulus.

Slog koji se otima temi bit će hrskavo neprilagođen u čitanju,
omest će ritam, podsjetiti na muhu koja slijeće na nos.

Pod prstima raste kasni kruh, bijela noć i glupi svemir.

Sve uljudne goste, sve pse i stare ptice nahranit ću prije
nego se iz moždanih vijuga izlegne nova ravnodušnost.

Sakrit ću ih pod krilo i održati viteški govor.

Pod oklopom raste kvasac i roje se bube, glazbeni svrbež
u krošnji pluća.

Iz spasonosnog rascjepa izići će jedan minijaturni, ženski barbarin.

(IMELA)

SELO-KUGLA

Ljetovali smo u selu u kojem iz zidova niče kadulja,
ljudski prsti, vinova loza i mačji repovi.
Ribe su nanizane pod prozorima.
Sa njih kapa mjesечеva svjetlost na glave onih koji blude,
na kamene ploče.
Evo iznova sunca! Latice maka trepere iza brda, nebo se suši,
opet postaje kamena ploča, enigma koju rješavaju stâri.
Oko pet, kad se od usijanja rastvore glave,
sunce pada u more, sunce u koje se sada može gledati.
Penjemo se na klisuru.
Dolje ljudi-mravci, ljudi-krušne mrvice.
Imućni turisti kao botanički izložci, gibljive vlati
razuma.
Evo iznova večeri! Selo se skupilo u kuglu.
Trave se povile, usukale u topla usta kuća.
Drobimo suhe mrvice večernje neizvjesnosti,
jer nema ni sunca ni mjeseca, svaki trag života
prenesen je na drugu polutku.

STIJENA

Kako da ti se obratim, stijeno?

Ti si dobra, izbrazdana poput staračkog stopala.

Ukopana u sebe, s tisuću škiljavih očiju.

Ili si Kiklop koji oklijeva.

Podno tebe mi smo, plivači, sićušna bića u kojima prebiva
jedan raskomadani duh.

Podno tebe prešana graja, ljudi u kupaćim kostimima i oni goli.

Stijeno, iz nekih nabora strši ti ljekovito raslinje koje pucketa
u našim očima.

Ti i sunce. A more s dna grabi tvoje čestice, prebire po rakovima,
kostima i tišini.

Kad bi te skladao čovjek, bila bi tek bijela stranica, pomalo hrapava.

Bio bi to samo dodir, malo praha s visine i dugo jalovo zurenje.

To bi bila lakmus-simfonija u nekom crkvenom modusu.

Bio bi i zbor: hridi otvaraju usta i poručuju mir u svijetu.

Tvoja besplodna narav, tvoja želja da se bratimimo
sa suhom travom i otpalim lišćem,
da držim otpali gušterov rep i budem mu sestrice.

VRUĆINA

Vrućina proizvodi stalan šum u ušima. I istančava um kao zrnca u bubnjiću. Na noćnoj šetnji Maksimirskom čujemo kako netko telefonira na okcitanskom. Šum celzijusa stvara jezičnu konfuziju i istovremeno nevjerojatnu spoznajnu grmljavinu. Svi redom uranjamo u bijeli šum: asfaltom okovane lipe, plavet neba, prolaznici, razumom pokošeni. Kako noć raste, tako se zbor jezika pojačava. Lišće koje inače šuti sad se ispisuje svime što je našiljeno, osobito mislima usamljenih u okolnim zgradama.

ZVUČNA KUTIJA

U stanu se odvijaju razgovori, dijalozi, pregovori,
šumovi postaju jezici, škripa krakovi zahrđalih riječi.
U stanu, dakako, ni žive duše. Tiho ko u grobu,
rekao je otac kad me nakratko posjetio.
Ta rečenica bučila je u meni kao pustoš.
U ogledalu moj odraz tih ko u grobu,
tiha kosa i tihe oči.
Pabirke stambenih šumova revno prevodim
u jezik, u neko odvijanje, ali to je zapravo tišina.
Mačak se opet premjestio u stiroporskoj kutiji:
iz sobe u sobu projurio je zvuk novog glazbenog instrumenta
sa solističkim istupom i gromoglasnim pljeskom.
Sustanarovo disanje izraste iz mladice u zreli, tajanstveni hrast.
Zvukovi se pomnože i utisnu u strop iz kojeg padaju sjemenke,
a ljudi polako klize ka otvoru lijevka, u davne kronike.
Ljudi, prazni gušteri koji mile po rubu ušiju.
S tom mišlju koja kapa po tipkovnici
posvećujem se očevoj rečenici, premećem je,
protresem i slušam njezin šum
koji nadrasta noć i njezinu pratnju.

ZUBI NESANICE

Noć nas zaobilazi i ulazi u šumu, penje se na stabla.
Ostavlja napudrani grad, električne oči koje se ne gase,
plastične zube, tihi cvilež membrana, prozora, sisa.
Mjesec pokreće svoj kolotur,
izdužuje sjene i uspravlja krevete.
Nogari namještaja topoću, listovi fikusa škripe.
Ta naopaka glazba počinje mi se sviđati
kao tijesna haljina koja se nosi za druge.
U glavi kruli psihomahija bića, rođaka, prijatelja.
Hodaju sjene ispod kreveta i proljevaju vodu s planktonima.
Svjetluca mi u trbuhu i zatim u svemu živom.
Povraćam san kroz uši i nos, ostajem prazna riba.
Usred sobnog rata trublje najavljuju nove svemire
koji će jače sjati. Ispred tebe je dan, iza tebe je dan.
Ura zove na primirje.

SLUŠANJE GLAZBE

Ujutro, sklupčana na kauču,
uz krepki napitak od iscijeđenog papira.
Oko nožnih prstiju usidrene lađice svjetla, krhke
i s niskom razinom kalcija.
Svijet se naoblačio, kaput navukao
naopako, i sišao niz stube na kišobranskim žbicama.

Tako je hladno da su se oči nazubile i
ostavljaju rupičast trag na jabuci.
Na radiju sviraju na prastarim žicama (živi, mrtvi desetljećima) i
izvlače sklisku užad iz bijele vode, iz dubina.
Muzika je razbacana po sobi, poderala je zavjese, smočila parket
sjajnom krljušti. Pokrivam se njenom kožom morskog lava,
putovanje ispjevano usnama zime, blago raštmano
(kao majka zemlja),
tako to danas izgleda u sobi, tako je danas načas jasno.

MEMORIA PASIVA

dan kada su krovovi napućili usne
i dosegli plosnati mjesec
pijetlovom krestom zagrebli po prahu srebrne memorije

u san mi se uvlače dahtavi ljudi s početka moje ere
tijelo mi se grči u srp, u oštricu papira
drhti na vjetru s planeta, nestaje u krošnji ove noći

kucam na vrata stare kuće: jesi li još tamo?
imaš li još crnje oči i gizdavije ruke?
svezuješ li još uvijek djevojke uz klavir?

i noć, crna kao suknja, već u sedam i trideset
noć koja je sašila koncem usta i snijela jaje
i noć koja se uzvila do tvog ovratnika da ti utisne kažiprst

uglavnom, tako: puno povrća, algi, čaja, grančica
i tvoja sam opet, poslijepodne, klonula
knjiga se sklopila baš na tom mjestu
gdje su nam se preplele trepavice

ZABORAV

I tako raširim ruke na prozoru, palmine listove
i skupljam noćno kamenje.

Preko puta 128 prozora u kojima cvrče stanari
očevi i kćeri, pozne i skupe dame
u kašmir-vuni, zar je već ponoć
vuna se isplela preko zidova
već je tama, već je došla zima
zuje, kriješte na oknima, to je zvuk grada,
starenja, crne plime, rasta kose
to je zvuk koji sipaju oči kad se ugledaju
iz bijelih kutaka iskri i sve se izrazi precizno
kao rub košulje, zatvara se, jer
već je kraj, ponoć, u dubini procvate još jedan
vlažni dah, još jedan zaborav.

DJEVOJKE

Treći je tjedan i vrbi su narasle pravoslavne kupole.
Bijele, pernate, pune mlijeka, širokih hodnika.
Hrlimo u grad, ujutro dok je nebo još mlako
a djevojke tanke sjene, mračne korice knjiga:
Hodati crnim jutrom po ulicama lagan kao bakar
u očima sitna krama kao sazviježđe
u stopalima muzička kutija, pokvarena molitva
izvan pameti, izvan sigurnosne kore
kupole tako vedre, tako same, utegnute u pamuk
vedrina posložena uz rub pločnika, uzimam parče prstima
to je sve, to je sve za danas.

CRNO

Na ulazu u veliki grad ležala je noć kao višeglavi zmaj. U njezinim ustima cvrčala su svjetalca, upaljeni prozori, kupole, skele s panoima i reklamama i umorne vrane. Ljudi, napola još u masnom perju vrana i medvjedim kožusima, hodali su polagano ulicama, usporavajući prema kraju dana.

U TOM ČASU PROGUTAO NAS JE MOLOH

U ulici koja se odigla od zemlje na rubovima, iz njezina pod asfaltom skrivena mesa, klatile su se straćare iz 19. stoljeća, kuće popucale cakline i smeđe kao zreli pušači. Na te sirote sjekutiće grada, škiljavosmeđe, naslonili su se blokovi od metala i plastike – jeftini surogat arhitekture. Nadvile su se svojim efemernim plećima kao bogovi na određeno vrijeme nad nas, šetače, koje je rodilo predvečerje. Silazili smo u svoj muk povremeno si dodirujući hladne prste i dišući nepravilno, kao ova isprekidana ulica. Ušli smo u nepoznat krater dana, u dio grada koji se otvara i sklapa, imitirajući uzdah starih novina. Sve je to ni za što, a opet stvorilo nam je iznova živote, i meni i njemu. Odlijepili smo se od svojih usporenih usta, od učmalih traka koje se danonoćno pomiču, bez nekog veličanstvenog pokreta, bez maistrovskog zamaha. Bio je to običan korak izvan staze u crnu mekoću večeri, bijeg od plana i mape. Već tom mravljom gestom izrazili smo smionost Golema i skočili u zečju rupu. U Molohova usta. I pred nama se rasporio grad, živi krezubi mrtvac, veseli klaun s drvenom nogom.

POSILIJE KIŠE GRAD RASKLAPA KLOBUK

Poslije kiše žene hodaju izduljene i prozirne.
Za sobom vuku zemljani plašt, nabrzinu skrojen
od brige, dužnosti i prolivene crne kave.
Možda je svita pokislih ljudi upravo izišla iz tramvaja
ili iz tobolca gradskih platana,
možda su neki telefonirali doma iz puževe kućice, naslonivši
vlažno, nabubrijelo uho na praznu stijenku.
Iz kiše izrezane plohe, ljudi, mačke, vrane, promiču trgov,
prelaze raskršće, izlivena oči su u rukama zapitana jezerca,
plaho pitanje u svemiru koje isparava, isparava.
Neće još dugo ova lijepa prozirnost,
neće se postanak bisera zauvijek vrtjeti u spiralu.

TRKAČI

U početku trčanja misli su glinene, mokre.

Zatim, osušene brzim dahom, raspu se u nešto,
npr. durski fugato koji trčkara iza, pored, i nestane.

Trkači se kao mravi razmile po trbuhu šume, klize joj niz noge
i preskaču udubine između prstiju. Šuma se u snu premješta,
polagano, kroz stoljeća, jer ju usred drevne noći golica
drvena jezgra.

Zimsko jutro njezina je najdraža knjiga koju otvara
s prvim snijegom, na prvoj bijeloj stranici.

Umjesto naslova, na njoj sitno otisnuti ljudi, ranoranioci.

A ljeti, kad drveće iz korijenja pjeva i lišćem prenosi ideju pticama
i kukcima koji su dotad živjeli u kolibama alfabeta,
šuma se povuče u monaštvo, duboko pod koru.

Trkači je ne mogu pronaći u mislima i tako oslijepjeli od daha
jure kroz pustinju, suho korito, napuštenu pokrajinu.

Ne znaju da je šuma već bila u njima i neko vrijeme se zadržala
u njihovim stopalima i dlanovima, a u vratu je podigla svoju zastavu.

U pluća su se uselile sjenice, a u zglobovima šušti lišće crne johe.

Trkači lete već kao patke, mlataraju krilima do kraja snaga
i zatim izlete iz šume kao nečujna eksplozija,
iz knjige koja ih je napisala iskaču neokrznuti.

HALAPLJIVO

Trčanje po šumi zaustavlja se pod lampama imele.
Na putu sam ostavila staru kožu, pohabani stroj za razmišljanje
koji se uvijek kvario, smočena pera
od kojih nastaje pokisla kokoš.
Iz sebe sam sasula sve odnose, položaje, ljuske ljudi
i njihovu meku unutrašnjost, i sve je ugodno boljelo.
Pred kraj su ostala neka bezazlena zrna pod noktom,
u tenisici, u oku. U dvorani za razmišljanje ostali su još
prazni stolci i propuh.
Izvana, šuma se objesila o kapi, zeleno i mokro vukli su se ljudi.
Još su bili povezani sa svijetom sivim koncima s neba koje ih je
pokretalo, polagano, njih i ježeve.

Dan je bio kratak, siv i zdepast, zastala sam
kraj zimskih podočnjaka u drveću koji noću služe
kao nečije postelje. Imele su tamnije u krošnji,
bubrile u jagodicama prstiju, hrskale pod zubima,
halapljive kugle, sisale naše kosti i noći, misli i rastanke.

IMELA

Imam cijelu bijelu plohu vikenda pred sobom. Da bi jutro bilo što šire, predmeti su otvorili oči i pustili oko sebe malo praznine i pneume. U svemu čvrstom, od zgrčenih atoma, sad sipi tišina pavane i prazne oči koje se zatvaraju-otvaraju. Jutro koje se uvijek može pronaći u smoli na rubu šume skotrljalo se u povorci imela u grad. Gorak i skladan um biljke rastvara svrhovit tlocrt ulice. I opet, nebo. Opet duše od kojih je sastavljeno. I opet bijele krošnje hrastova, cedra, bijele johe i snježno busenje pokošene trave gore uzašlo. Sve je gore: njihove oči, njihova smrt, njihovo brojenje godina prije i poslije. Ako jutro raširi dlanove, ako je ulica tiha i hrskava kao pupanje, ako su mi koljena savijena do brade, u bradi okus divlje trešnje, a u čelu crni šušur ne znam čega, onda je to do ovog neba i bilja. Onda se pokrivam algama i kupam u prajuhi. I vikend je preda mnom.

PRSTI

Bila sam violinistica, svirala sam kontrabas, citru, gitaru, klavir, činele, trokut, svirala sam šipke u tramvaju, okorjele tipke hrasta kitnjaka, škure bure, svirala sam tvoje i njegove prste, podlaktice, pršljenove na njezinim leđima, svirala sam kocke i kugle, vlati trave, oprezne ježeve bodlje, drvene olovke, mačje šape, krunicu.

Bila sam klaviristica, violinistica, napisala sam stopedeset troglasnih diktata, preplela sam im vratove i pjevala ih troglasno, svirala sam tipke hrasta kitnjaka, ispod njih je živio starac od vode, starac mravljeg tijela, mudrac, dostojan hrasta, svirala sam pršljenove jer ih dugo nitko nije svirao, trebalo ih je rasvirati, bilo je previše zamamne glazbe u kalciju, svirala sam bodlje na tom tijelu koje se bojalo, a duboki zvukovi su sami dolazili i prinosili darove, svirala sam olovke, tojest držala gudalo-olovku.

Ima tako puno zvukova

da im se sok i dan-danas dugo i polagano cijedi, kroz uzak i drhtav lijevak, raskošnih, pozlaćenih, nespretnih, upokojenih, čvornatih, zelenih, vrućih prstiju.

Ana Brnardić

Rođena 1980. u Zagrebu. Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu završila studij komparativne književnosti i hrvatskog jezika i književnosti, a na Muzičkoj akademiji studij violine. Objavila je knjige pjesama *Pisaljka nekog mudraca* (1998), *Valcer zmija* (2005), *Postanak ptica* (2009), *Uzbrdo* (2015) i *Vuk i breza* (2019). U Rumunjskoj je objavljen izbor iz prve tri zbirke pod naslovom *Hotel cu muzicieni* (prev. Dumitru M. Ion, Bukurešt, 2009), a u Švedskoj je izašao prijevod knjige *Postanak ptica*, odnosno *Fåglarnas tillblivelse* (prev. Đorđe Žarković, Rámus förlag, Malmö, 2016). Za prvu je knjigu nagrađena Goranom za mlade pjesnike (1998), Nagradom Grada Siska (1998) i Nagradom Slavić Društva hrvatskih književnika za pjesnički prvijenac (1999), a za drugu Kvirinovom nagradom za mlade pjesnike (2005). Pjesme su joj prevedene na više stranih jezika i objavljene u stranim časopisima i antologijama. Članica je europske pjesničke platforme Versopolis, u okviru koje su joj, povodom sudjelovanja na međunarodnim pjesničkim festivalima, objavljene knjige prevedenog izbora iz poezije u Švedskoj, Sloveniji, Francuskoj i Makedoniji. Osim poezije, objavljuje i kritičke tekstove. S Adrianom Oproiuom prevodi modernu i suvremenu rumunjsku prozu i poeziju.

Biblioteka Online

knjiga 190

Ana Brnardić

UZBRDO

© 2021 Ana Brnardić

© za elektroničko izdanje: Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, 2021

Izdavač

Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, Zagreb

Za izdavača

Krešimir Pintarić

Urednik

Krešimir Pintarić

Fotografija

pawel_kozera / Pixabay.com

Objavljeno

26. svibnja 2021.

ISBN 978-953-345-861-8 (HTML)

ISBN 978-953-345-862-5 (EPUB bez DRM)

ISBN 978-953-345-863-2 (PDF)

ISBN 978-953-345-864-9 (MOBI)

Prvo izdanje

V.B.Z., Zagreb, 2015.

**Knjiga je objavljena uz financijsku potporu
Grada Zagreba i Ministarstva kulture i medija
Republike Hrvatske.**